EURÓPSKA KOMISIA

Brusel, 21.9.2010
KOM(2010) 499 v konečnom znení

SPRÁVA KOMISIE RADE

Ročná správa o implementácii nariadenia Rady (ES) č. 866/2004 z 29. apríla 2004 a o situácii, ktorá vznikla v dôsledku jeho uplatňovania

SEK(2010) 1094

ÚVOD

Nariadenie Rady (ES) 866/2004 o režime podľa článku 2 protokolu 10 Aktu o pristúpení[1] (ďalej len „nariadenie o demarkačnej línii“) nadobudlo účinnosť 1. mája 2004. Stanovujú sa v ňom podmienky uplatňovania právnych predpisov EÚ na pohyb osôb, tovaru a služieb cez líniu medzi oblasťami Cyperskej republiky, v ktorých vláda nevykonáva skutočnú kontrolu, a oblasťami, v ktorých ju vykonáva. V záujme zabezpečenia účinnosti týchto pravidiel sa ich uplatňovanie rozšírilo na hranicu medzi uvedenými oblasťami a Východným výsostným územím Spojeného kráľovstva Veľkej Británie a Severného Írska (ESBA)[2].

Táto správa sa týka obdobia od 1. mája 2009 do 30. apríla 2010, pričom ďalšia správa sa bude zaoberať obdobím od 1. mája do 31. decembra 2010, aby sa vykazované obdobie zhodovalo s kalendárnym rokom (a aby bolo navyše možné použiť ročné štatistiky). Komisia v priebehu vykazovaného obdobia nenavrhla žiadne zmeny a doplnenia nariadenia a ani neprijala žiadne nové rozhodnutia o vykonávacích opatreniach.

Komisia aj naďalej vedie konštruktívny dialóg na pracovnej úrovni s príslušnými orgánmi Cyperskej republiky a správou výsostného územia (SBA), so zreteľom na implementáciu nariadenia.

1. PRECHOD OSÔB CEZ DEMARKAČNÚ LÍNIU

1.1. Prechod osôb cez povolené miesta priechodu

V nariadení sa stanovuje stabilný právny rámec pre voľný pohyb Cyperčanov, iných občanov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prekračujú demarkačnú líniu (ďalej len „línia“) na povolených miestach priechodu. V porovnaní s predchádzajúcim rokom došlo k miernemu poklesu počtu gréckych Cyperčanov a tureckých Cyperčanov, ktorí prekročili líniu. Podľa údajov, ktoré poskytla Cyperská republika, počas vykazovaného obdobia bolo zaznamenaných 670 910 (v predchádzajúcom roku: 730 310) prechodov gréckych Cyperčanov v 175 671 vozidlách (v predchádzajúcom roku 193 909) z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru a 1 185 073 (v predchádzajúcom roku 1 287 126) prechodov tureckých Cyperčanov v 424 537 vozidlách (v predchádzajúcom roku 451 334) prechodov zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou[3]. Počet necyperských občanov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín, ktorí prekročili líniu, sa však zvýšil o 66 %. Podľa údajov poskytnutých Políciou Cyperskej republiky (ďalej len „CYPOL“), počas vykazovaného obdobia prekročilo líniu ďalších 1 228 880 necyperských občanov EÚ a štátnych príslušníkov tretích krajín (v predchádzajúcom roku 739 097). 72 % z týchto prechodov (889 081) bolo zaznamenaných na mieste priechodu pre peších v ulici Ledra, ktorý bol otvorený v apríli 2008. Počas vykazovaného obdobia prevažná väčšina cudzincov (predovšetkým turistov) prekročila líniu práve cez tento priechod pre peších v ulici Ledra.

---

1 Ú. v. ES L 161, 30. 4. 2004, s. 128. Nariadenie naposledy zmenené a doplnené nariadením Rady (ES) č. 587/2008 (Ú. v. EÚ L 163, 24.6.2008, s. 1) – známe ako „nariadenie o demarkačnej línii“.

2 Pozri bod 3 odôvodnenia nariadenia o demarkačnej línii.

3 Orgány Cyperskej republiky neuchovávajú záznamy o návrate gréckych Cyperčanov do oblastí kontrolovaných vládou ani o návrate tureckých Cyperčanov do severnej časti Cypru (pozri prílohu VII).

Tieto údaje sa do značnej miery zhodujú s informáciami poskytnutými komunitou tureckých Cyperčanov, podľa ktorých 630 116 gréckych Cyperčanov v 202 352 vozidlách prešlo z oblastí kontrolovaných vládou do severnej časti Cypru a 1 489 466 tureckých Cyperčanov v 564 791 vozidlách prešlo zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou.

V uvedených údajoch od CYPOLu však nie sú zahrnuté údaje o osobách a vozidlách, ktoré prešli zo severnej časti Cypru na výsostné územie cez priechody *Pergamos* a *Strovilia*[4]. Správa výsostného územia nevedie podrobné štatistiky o týchto dvoch miestach priechodu. Na základe informácií z turecko-cyperských zdrojov však správa výsostného územia odhaduje, že do severnej časti Cypru prešlo 97 395 gréckych Cyperčanov a na výsostné územie prešlo 556 382 tureckých Cyperčanov. Nie sú k dispozícii informácie o tom, či uvedení turecký Cyperčania cestovali z výsostného územia ďalej do oblasti kontrolovanej vládou.

Počet zamestnancov CYPOLu, ktorí pracujú priamo na miestach priechodu, sa znížil zo 67 v roku 2008 na 63 v roku 2009 a na 59 v roku 2010. Pri každodennom prekračovaní línie neboli zaznamenané žiadne závažné incidenty.

1.2. Nelegálna migrácia cez demarkačnú líniu a azyl

Údaje z CYPOLu za obdobie od mája 2009 do apríla 2010 poukazujú na 54 % pokles nelegálnej migrácie cez líniu zo severnej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou. V oblastiach kontrolovaných vládou bolo zadržaných 2 546 nelegálnych migrantov (v tomto údaji nie sú zahrnuté osoby, ktorým nebol povolený vstup na miestach priechodu demarkačnej línie), čo v porovnaní s 5 560 nelegálnymi migrantmi v predchádzajúcom období predstavuje zníženie. Do oblasti kontrolovanej vládou priamo vstúpilo 11 osôb a cez Východné výsostné územie tam vstúpilo 16 osôb, v dôsledku čoho celkový počet zadržaných nelegálnych migrantov dosiahol 2 573 osôb. Ako pravdepodobnú príčinu uvádza CYPOL zhoršenie možnosti získať zamestnanie v dôsledku spomalenia hospodárskeho rastu na Cypre. Väčšinu zadržaných nelegálnych migrantov tvorili občania Sýrie, Iránu, Gruzínska, Pakistanu, Bangladéša a Moldavskej republiky[5], ako aj okupovaného palestínskeho územia (príloha VIII). K zadržaniu nelegálnych migrantov zvyčajne dochádza počas kontrol pozdĺž demarkačnej línie a na letiskách, keď sa nelegálni migranti pokúšajú z Cypru odísť. Štátni príslušníci tretích krajín žiadajúci o medzinárodnú ochranu sú spravidla identifikovaní na policajných staniciach pri podávaní žiadosti o azyl.

Vstupnú trasu, ktorou nelegálni migranti prešli do oblastí kontrolovaných vládou, určila CYPOL na základe rovnakých kritérií ako v predchádzajúcich rokoch, najmä prostredníctvom dokumentov (víza, vstupné alebo výstupné pečiatky v pase vydané Tureckom alebo „víza“ alebo „povolenia na pobyt“ vydané „Tureckou republikou Severný Cyprus“) a vyhlásení prisťahovalcov, ale aj prostredníctvom ďalších dôkazov, ako sú turecko-cyperské noviny a turecké bankovky.

O azyl požiadalo v Cyperskej republike 1 311 osôb. Nové pravidlá azylového konania umožnili skrátenie celého postupu zo šiestich na tri mesiace. Postavenie utečenca však nebolo

[4] V nariadení o demarkačnej línii nie je uložená povinnosť oznamovať tieto prechody.

[5] Ďalej len Moldavsko.

priznané žiadnej osobe, ktorá vo vykazovanom období vstúpila do oblastí kontrolovaných vládou[6].

Väčšina nelegálnych migrantov prichádza do oblastí kontrolovaných vládou z Turecka a zo severnej časti Cypru (štyri letecké spoločnosti z 11 letísk v Turecku; trajektová doprava zo štyroch prístavov v Turecku do miest Kyrenia a Famagusta). CYPOL nahlásil aj prípady, keď migranti prišli do Cyperskej republiky na rybárskych lodiach a motorových člnoch (údajne za platbu až 2 000 EUR prevádzačom).

Podľa informácií poskytnutých komunitou tureckých Cyperčanov bolo v severnej časti Cypru zadržaných 72 nelegálnych sýrskych migrantov. Dvom sýrskym občanom nebolo na oficiálnych miestach priechodu udelené povolenie prekročiť líniu zo severnej časti Cypru. Počas sledovaného obdobia bolo zo severnej časti Cypru „vyhostených“ 619 osôb[7].

Trajekt z Latakie v Sýrii do Famagusty premával v nepravidelných intervaloch – v období od 15. apríla do 4. októbra 2009 spolu išlo o 16 plavieb. V sledovanom období využilo toto lodné spojenie na cestu do severnej časti Cypru bez tranzitu cez Turecko približne 1 600 osôb (75 % z nich tvorili sýrski občania). Orgány Cyperskej republiky majú podozrenie, že túto cestu použil značný počet nelegálnych prisťahovalcov. Toto trajektové spojenie bolo obnovené v júni 2010. Cyperské orgány naďalej naliehavo vyzývajú sýrsku vládu, aby toto trajektové spojenie zrušila, pretože prevádzku prístavu vo Famaguste vyhlásila vláda Cyperskej republiky za nezákonnú.

Neexistujú presné údaje o počte osôb, ktoré boli vrátené z miest priechodu, CYPOL však odhaduje, že v sledovanom období išlo o 2 000 osôb.

Medzi Cyperskou republikou a komunitou tureckých Cyperčanov neexistuje priama spolupráca týkajúca sa polície a prisťahovalectva. Obe strany sa však stretávajú v rámci Technického výboru pre trestné činy a trestné záležitosti, v ktorom sú zástupcovia oboch komunít a ktorý pôsobí pod záštitou OSN, a ktorého kancelária sa nachádza v nárazníkovej zóne na letisku v Nikózii. Ide o mechanizmus týkajúci sa zdieľania informácií a spoločných iniciatív v oblasti trestných činov a trestných záležitostí. Vo vykazovanom období spoločne riešili jeden prípad.

CYPOL označil spoluprácu s ostatnými príslušnými štátnymi orgánmi a so správou výsostného územia za veľmi dobrú. V priebehu „pracovných inšpekcií“ uskutočnených spoločne s Ministerstvom práce a sociálneho zabezpečenia bolo zistených 316 prípadov nezákonného zamestnávania.

Cudzinecké a prisťahovalecké oddelenie CYPOLu zamestnáva 315 policajtov, ktorí majú k dispozícii 36 vozidiel. Okrem toho majú na prieskumné lety k dispozícii dve plne funkčné vrtuľníky. Na miestach priechodu je k dispozícii aj ultrafialové zariadenie a pripojenie na ústredné štátne databázy (napr. „Stop-List“, systém evidencie obyvateľov, registrácia vozidiel atď.) a pripojenie na intranetový systém CYPOLu a na internet.

Súčasťou kontrolných akcií pozdĺž línie sú aj pravidelné denné a nočné vzdušné a pozemné hliadky. Pozemné hliadky (motorizované aj pešie) vykonávajú policajti z miestnych

---

[6] Niekoľkým osobám, ktoré vstúpili na územia kontrolované vládou počas predchádzajúceho vykazovaného obdobia, bolo počas terajšieho vykazovaného obdobia priznané postavenie utečenca.

[7] Turecko: 351, Sýria: 104, Moldavsko: 57, Irán: 12, Nigéria: 10

policajných oddelení, ktorých právomoc sa vzťahuje na oblasti v susedstve línie[8] Na línii okrem toho denne hliadkujú policajti z cudzineckého a prisťahovaleckého oddelenia a z divíznych jednotiek CYPOLu. V ohrozenej oblasti Pergamos–Pyla je trvale nasadená špeciálna jednotka CYPOLu z policajného obvodu v Larnake (pozri oddiel venovaný Východnému výsostnému územiu uvedený nižšie). Letecká jednotka CYPOLu uskutočnila nad demarkačnou líniou hliadkové lety vrtuľníkom v dĺžke približne 115 hodín. Pozemné aj letecké hliadky koordinuje riaditeľstvo CYPOLu.

Pretože línia nie je považovaná za vonkajšiu hranicu, na nákup vybavenia nie je možné použiť finančné prostriedky z Fondu pre vonkajšie hranice[9] Zamestnanci CYPOLu sa však zúčastňujú na všetkých školiacich programoch agentúry FRONTEX[10], napríklad aj na programe zameranom na odhaľovanie falšovaných osobných dokladov.

Východné výsostné územie

Počet nelegálnych prisťahovalcov, ktorí pricestovali cez Východné výsostné územie, sa v sledovanom období celkove znížil. Pracovníci správy výsostného územia uvádzajú, že spolupráca medzi Cyperskou republikou a colným a prisťahovaleckým oddelením správy výsostného územia je v tejto oblasti vynikajúca. Počas vykazovaného obdobia nebol povolený prechod 1 174 osobám, ktorých väčšinu tvorili turecký občania. Ostatnými cudzincami boli turisti z USA, Austrálie, Iránu, Ruska, Izraelu, Bieloruska a Srbska, ktorí prileteli na letisko Tymbou/Ercan v severnej časti Cypru a neboli oboznámení s požiadavkami Cyperskej republiky na vstup na jej územie[11]

Na Východnom výsostnom území bolo zadržaných spolu 17 nelegálnych prisťahovalcov, z ktorých šesť vstúpilo na územia kontrolované vládou legálne, ale zostalo na nich aj po skončení platnosti víza[12]. Zvyšných 11 osôb vstúpilo na ostrov zo severnej časti Cypru a prekročilo líniu nelegálne[13]. Štyria z nich vstúpili do severnej časti Cypru po prílete na letisko Tymbou/Ercan.

V rámci boja s nelegálnym prisťahovalectvom polícia výsostného územia vykonáva mimo miest priechodu nepravidelné hliadky na základe vyhodnotenia príslušného rizika a s využitím spravodajských informácií. Tieto hliadky sú dopĺňané hliadkami colných a vojenských útvarov výsostného územia. Colná služba výsostného územia má v súčasnosti približne 40 operatívnych pracovníkov, ktorí pracujú 365 dní v roku v 24-hodinových zmenách na schválených miestach priechodu Pergamos a Strovilia.

V období od 1. mája 2009 do 31. marca 2010 sa pozdĺž demarkačnej línie tvoriacej hranicu s výsostným územím uskutočnilo 385 hliadok. Za zvyčajných okolností hliadkujú niekoľkokrát denne. Na zisťovanie pohybu cez líniu má colné oddelenie výsostného územia k dispozícii termo-optické prístroje (kamery, prístroje na nahrávanie, maskované vozidlá). Tieto

---

8 Počas 24-hodinovej zmeny venujú miestne policajné stanice pozemným hliadkam na demarkačnej línii približne 120 človekohodín.

9 Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 574/2007/ES, ktorým sa zriaďuje Fond pre vonkajšie hranice na obdobie rokov 2007 až 2013 ako súčasť všeobecného programu Solidarita a riadenie migračných tokov, Ú. v. EÚ L 144, 6.6.2007, s. 22.

10 Európska agentúra pre riadenie operačnej spolupráce na vonkajších hraniciach členských štátov Európskej únie

11 Turecko: 958, USA: 38, Austrália: 31, Irán: 27, Rusko: 14, Izrael: 12, Bielorusko: 12, Srbsko: 10

12 Egypt: 2, Sýria:1, Nepál: 2 Čína: 1

13 Palestína: 4, Sýria: 2, Irak: 3, Egypt:1, India: 1

zariadenia sa pravidelne používajú na viacerých vysoko rizikových miestach. K dispozícii sú aj zariadenia na zisťovanie narkotík a výbušnín. Na miestach priechodu sú nasadzovaní aj psi vycvičení na hľadanie drog. Na kontrolných stanoviskách sa používajú ultrafialové čítačky pasov.

Osobitne ťažké je kontrolovať niekoľko nepovolených miest priechodov v obci alebo v blízkosti obce Pergamos (ktorá sa nachádza čiastočne v SBA a čiastočne v severnej časti Cypru), ktoré miestni obyvatelia a poľnohospodári stále používajú. Ako bolo uvedené v predchádzajúcej správe o demarkačnej línii, tieto nepovolené „miesta priechodov" stále vyvolávajú obavy. Správa výsostného územia musí túto otázku urýchlene riešiť v súlade s požiadavkami stanovenými v článku 5 ods. 2 protokolu č. 3 k Aktu o pristúpení z roku 2003[14].

2. PREPRAVA TOVARU CEZ DEMARKAČNÚ LÍNIU

2.1. Hodnota obchodu

Podľa článku 8 nariadenia Komisie (ES) č. 1480/2004[15] Turecko-cyperská obchodná komora (ďalej len: TCCoC) a úrady Cyperskej republiky oznamovali každý mesiac informácie o druhu, objeme a hodnote tovarov, ku ktorým vydali sprievodné doklady. Obe uvedené správy sa týkali tovarov, ktoré prešli do oblastí kontrolovaných vládou cez miesta priechodu *Pergamos* a *Strovilia*, ktoré sú pod správou výsostného územia.

Podľa správ TCCoC predstavovala celková hodnota tovaru, ku ktorému počas vykazovaného obdobia vydala sprievodné doklady, sumu 6 267 082 EUR, zatiaľ čo hodnota tovaru, s ktorým sa skutočne obchodovalo, bola 5 579 720 EUR[16].

Podľa správ poskytnutých orgánmi Cyperskej republiky sa celková obchodná hodnota tovaru, ktorý skutočne prekročil líniu, znížila o 16,8 % (878 702 EUR) na 5 232 328 EUR[17] v porovnaní s hodnotou 6 111 030 EUR v predchádzajúcom vykazovanom období, a to predovšetkým v dôsledku výrazného poklesu obchodovania so zemiakmi. V predchádzajúcich vykazovacích obdobiach od roku 2007 tvorili zemiaky najväčšiu jednotlivú položku obchodovania cez demarkačnú líniu (až 30 % z celkového obchodu). Vzhľadom na nepriaznivé klimatické podmienky a na nedostupnosť schválených sadzbových zemiakov pre druhú úrodu klesol v sledovanom období tento podiel na 14 %.

Najväčší objem obchodu sa dosiahol v máji a júni 2009 (726 836 EUR, resp. 891 830 EUR), pričom v týchto dvoch mesiacoch boli hlavným obchodným artiklom sadzbové zemiaky z prvej úrody – v máji tvorili 40 % a v júni 47 % mesačného objemu obchodu. V auguste objem obchodu prudko klesol na 342 033 EUR a v nasledujúcom období až do apríla 2010 kolísal od 240 000 EUR do 480 000 EUR.

Hoci to nepatrí do pôsobnosti nariadenia o demarkačnej línii, treba uviesť, že podľa údajov z Cyperskej obchodnej a priemyselnej komory sa vo vykazovanom období obchod z oblasti kontrolovanej vládou do severnej časti Cypru znížil na 708 196 EUR (z pôvodnej hodnoty 1 095 060 EUR). Obchod z oblasti kontrolovanej vládou do severnej časti Cypru teda

---

14 Ú. v. EÚ L 236, 23.9.2003, s. 940.

15 Nariadenie Komisie (ES) č. 1480/2004 z 10. augusta 2004, Ú. v. EÚ L 272, 20.8.2004, s. 3.

16 Pozri prílohy I, II, III k tejto správe.

17 Predstavuje to 0,09 % z celkového dovozu Cyperskej republiky (5,654 miliónov EUR v roku 2009, zdroj: Cyperský štatistický úrad).

predstavuje 13,5 % obchodu v opačnom smere (17,9 % v predchádzajúcom vykazovanom období). Podľa odhadov však turecký Cyperčania v roku 2009 nakúpili vo veľkoobchodoch a maloobchodoch v oblasti kontrolovanej vládou tovar v hodnote 43 miliónov EUR, ktorý v osobnej batožine odviezli do severnej časti Cypru. Rovnakú sumu minuli grécki Cyperčania vo veľkoobchodoch a maloobchodoch v severnej časti Cypru[18].

Komunita tureckých Cyperčanov aj naďalej uplatňuje obchodný systém, ktorý v zásade „odzrkadľuje“ obmedzenia uvedené v nariadení o demarkačnej línii. Tento obchodný režim sa nie vždy dôsledne dodržiava, čo bráni vytvoreniu udržateľných obchodných vzťahov. Turecký Cyperčania otvorene uvádzajú, že hlavným dôvodom je ochrana miestnych podnikov. Obchodníci z radov gréckych Cyperčanov v niekoľkých prípadoch nedostali povolenie previezť cez demarkačnú líniu svoje produkty do severnej časti Cypru. Komisii ich sťažnosti na takéto zaobchádzanie oznámila Cyperská obchodná a priemyselná komora.

2.2. Druhy tovarov

V období od mája 2009 do apríla 2010 boli najviac obchodovanými položkami výrobky z kameňa ako je mramor, tehly a kameň. Za nimi nasledovala zelenina, čerstvé ryby a stavebné materiály[19]. Obchod s čerstvými rybami, ktorý sa začal realizovať až v predchádzajúcom vykazovanom období, vzrástol o takmer 150 % - z 307 000 EUR na 760 000 EUR.

Obchod v rámci ostrova tvoril 97 % objemu obchodu cez líniu. V období od decembra 2009 sa predal kovový šrot (meď, hliník, oceľ) v hodnote 41 206 EUR do Spojeného kráľovstva a oceľový šrot v obchodnej hodnote 86 470 EUR do Indie . Bolo nevyhnutné, aby tieto transakcie prebiehali prostredníctvom spoločnosti registrovanej v oblasti kontrolovanej vládou, ktorá mohla uskutočňovať transakcie v rámci EÚ a spĺňala formality pre vývoz do tretích krajín. Turecko-cyperská obchodná komora oznámila, že v prípade transakcií v rámci EÚ bolo potrebné dvakrát vykonať platby DPH, a to v oblasti kontrolovanej vládou aj v členskom štáte konečného určenia uvedeného tovaru. Komisia v súčasnosti analyzuje túto otázku.

2.3. Porušenie ustanovení

Počas vykazovaného obdobia orgány Cyperskej republiky nahlásili 24 prípadov porušenia ustanovení v celkovej obchodnej hodnote 34 110 EUR, čo predstavuje menej ako 1 % z celkovej hodnoty obchodu cez demarkačnú líniu. Preprava uvedeného tovaru cez líniu nebola povolená. V troch prípadoch boli zabavené a zničené čerstvé ryby, pretože zásielky nespĺňali normy bezpečnosti potravín a neboli vhodné na ľudskú spotrebu. V jednom z týchto prípadov sa konštatovalo, že vozidlo a prepravky nezodpovedajú nariadeniam EÚ o balení produktov (celková súvisiaca obchodná hodnota 2 016 EUR). Vo všeobecnosti platí, že podľa postupov platných v EÚ sa zásielky produktov živočíšneho pôvodu ako sú ryby, ktoré nespĺňajú tieto právne predpisy, vracajú veterinárnym orgánom v krajine pôvodu. Keďže v severnej časti Cypru takýto orgán neexistuje, predmetné ryby boli na kontrolnom stanovisku zabavené a zničené. Malo by sa zvážiť, či by sa takéto zásielky nespĺňajúce predpísané požiadavky nemali v budúcnosti vrátiť Turecko-cyperskej obchodnej komore.

V šiestich prípadoch prepravy šrotu nezískal prepravca od príslušného orgánu Cyperskej republiky pre životné prostredie povolenie na nakladanie s odpadom. Šesť zásielok kameňov

---

[18] Zdroj: Economic Interdependence Project - Peace Economics Consortium, Nikózia.

[19] Pozri prílohy IV and V k tejto správe.

a skla nemalo potrebné sprievodné doklady a v ôsmich prípadoch nebol stavebný materiál označený v súlade s požiadavkami na označenie CE.

Turecko-cyperská obchodná komora v súvislosti s uvedenými prípadmi stavebného materiálu uviedla, že s niektorými časťami zásielok sa nezaobchádzalo rovnakým spôsobom. Uviedla, že v prípade niektorých častí zásielok stavebného materiálu nebol vstup povolený z dôvodu chýbajúceho označenia CE, pričom pre iný tovar z tej istej zásielky bolo príslušné povolenie vydané.

2.4. Pretrvávajúce prekážky a problémy týkajúce sa pohybu tovarov

Prekážky brániace obchodu cez demarkačnú líniu pretrvávajú. Orgány Cyperskej republiky považujú otázku vodičských preukazov vodičov z povolania a osvedčení o technickej spôsobilosti uvedenú v predchádzajúcich správach za vyriešenú. Tieto orgány vyžadujú, aby vodičské preukazy vodičov z povolania a osvedčenia o technickej spôsobilosti boli pre nákladné autá bezplatne vydané v oblasti kontrolovanej vládou. Turecko-cyperská obchodná komora však nepovažuje túto požiadavku za oprávnenú a poukazuje na skutočnosť, že v rokoch 2009 a 2010 iba 48 z viac ako 3 000 vodičov nákladných áut z radov tureckých Cyperčanov požiadalo o zloženie skúšky na účel získania vodičského oprávnenia, pričom iba 39 vodičov pri tejto skúške uspelo. Nebola podaná žiadna žiadosť o vydanie osvedčenia o technickej spôsobilosti. Úžitkové vozidlá z tureckej časti Cypru, a to najmä nákladné automobily a autobusy s nosnosťou prevyšujúcou 7,5 tony, sa v dôsledku toho ani naďalej nemôžu po ostrove voľne pohybovať. Orgány Cyperskej republiky neuznávajú rovnaké doklady, ako je to v prípade osobných vozidiel. Prepravné spoločnosti z tureckej časti Cypru sú v dôsledku toho hospodársky znevýhodnené, pretože pre prepravu tovaru, ktorého hmotnosť prevyšuje 7,5 ton, musia väčšinou používať nákladné vozidlá registrované v oblasti kontrolovanej vládou (s poistením vozidla platným v tureckej časti Cypru), ktoré sa môžu voľne pohybovať aj v severnej časti ostrova. Uľahčenie vstupu nákladných áut a autobusov z tureckej časti Cypru do oblastí kontrolovaných vládou by prispelo k vyváženejšiemu hospodárskemu rozvoju sektoru dopravy v severnej časti Cypru.

Pokiaľ ide o ostatný obchod, nebol zaznamenaný žiadny pokrok. Obchodníci z radov tureckých Cyperčanov v predchádzajúcich rokoch naďalej hlásili ťažkosti so zaradením svojich výrobkov do ponuky obchodov a s propagovaním svojich výrobkov a služieb v tlači v oblastiach kontrolovaných vládou. Tieto ťažkosti odrážajú rozšírenú nechuť gréckych Cyperčanov kupovať výrobky s označeným turecko-cyperského pôvodu, ktoré ako také predstavujú psychologickú prekážku obchodu[20]. Pašovanie tovaru cez demarkačnú líniu pokleslo, avšak aj naďalej je rozšírené vzhľadom na geografický profil línie, ktorý umožňuje praktizovať nezákonnú činnosť po celej dĺžke. V oblastiach susediacich s líniou prebiehajú kontrolné akcie zamerané na riešenie určitých, spravidla sezónnych problémov, ako je pašovanie zveriny, resp. voľne žijúcich vtákov alebo zábavnej pyrotechniky (a to aj cez Východné výsostné územie) do oblastí kontrolovaných vládou. Medzi zabavené položky patria cigarety, alkohol, ďalej čerstvé ryby a slimáky v množstve, ktoré sa nepovažuje za komerčné, ako aj falšované textílie. Podľa vyhlásenia orgánov Cyperskej republiky sa však objem pašovaného tovaru v dôsledku menších cenových rozdielov znížil. Hliadky CYPOLu aj správy Východného výsostného územia pozdĺž demarkačnej línie plnia dve úlohy: sú zamerané proti pašovaniu tovaru a zároveň uskutočňujú kontroly s cieľom potlačovať nelegálne prisťahovalectvo. V roku 2008 konali obvodné súdy vo veci 12 trestných činov

[20] Pozri Hatay, Mullen, Kalimeri „Intra-island trade in Cyprus – Obstacles, oppositions and psychological barriers“, Prio Cyprus Centre 2008.

pašovania, v roku 2009 bolo 11 takýchto konaní a v roku 2010 (do marca) ich bolo 7. Väčšina tovaru bola odhalená na povolených miestach priechodu: v dedine Pyla, na výsostnom území a v nárazníkovej zóne pri dedinách Zodia a Potamia.

Pokiaľ ide o tradičné zásobovanie turecko-cyperského obyvateľstva dediny Pyla, ktorá sa nachádza v nárazníkovej zóne (čl. 4 ods. 10 nariadenia o demarkačnej línii), správa výsostného územia sleduje a zaznamenáva množstvo stavebného materiálu, rýb, cigariet atď. Susediaca turecko-cyperská dedina Pergamos je rozdelená demarkačnou líniou a tureckí Cyperčania žijúci v časti patriacej do výsostného územia sa dožadujú rovnakého zaobchádzania, pokiaľ ide o pohyb tovaru cez líniu, ako majú obyvatelia dediny Pyla. Podľa nariadenia o demarkačnej línii, v ktorom sa uvádza iba Pyla, to však nie je možné.

2.5. Zjednodušenie podmienok obchodovania

Komisia aj naďalej hľadá možnosti podporenia obchodu cez demarkačnú líniu. Ak by výsledky misie nezávislých odborníkov, ktorí kontrolujú, či mliečne výrobky spĺňajú požiadavky EÚ, boli priaznivé, Komisia by mohla prijať rozhodnutie o zrušení zákazu stanoveného v nariadení o demarkačnej línii a povoliť obchod s ďalšími novými poľnohospodárskymi produktmi, a to s hlavným dôrazom na mliečne výrobky (mlieko a syr, jogurt, srvátka). Turecko-cyperská obchodná komora prejavila záujem aj o ďalšie produkty, ako sú ryby z rybích fariem a slimáky.

Komisia navyše skúma možnosť zmeniť a doplniť vykonávacie pravidlá[21] nariadenia o demarkačnej línii v tom zmysle, že by sa povinnosť pestovať zemiaky priamo zo schválených sadzbových zemiakov zrušila. Tým by sa umožnilo, že pri obchode so zemiakmi z druhej úrody vypestovanými pod dohľadom nezávislých odborníkov vo fytosanitárnej oblasti menovaných Komisiou by sa poskytovali potrebné záruky týkajúce sa totožnosti a zdravotného stavu tejto druhej úrody.

Ako bolo uvedené v bode 2.3, niektoré zásielky stavebného materiálu neboli prepustené cez demarkačnú líniu v dôsledku chýbajúceho označenia CE. Mnoho obchodníkov z radov tureckých Cyperčanov nebolo oboznámených s novým postupom, ktorý sa v Cyperskej republike uplatňuje od decembra 2009 na získanie označenia CE pre výrobky. Komisia usporiadala študijnú cestu predstaviteľov Turecko-cyperskej obchodnej komory do Bruselu, ktorej účelom bolo získať viac informácií o požiadavkách na označovanie CE, ako aj seminár TAIEXu[22] v Nikózii, ktorého cieľom bolo poskytnúť obchodníkom z radov tureckých Cyperčanov podrobnejšie informácie o označovaní CE. Pokiaľ ide o jazykové požiadavky na sprievodné doklady, cyperský orgán pre dohľad nad trhom súhlasil, že bude prijímať doklady v angličtine alebo anglické preklady tureckých dokumentov.

Pod záštitou projektu EDGE financovaného úradom USAID sa chystajú rôzne akcie zamerané na podporu obchodovania cez demarkačnú líniu. Patrí medzi ne vytvorenie arbitrážneho strediska pre obe komunity, usporiadanie podujatí na podporu obchodu a vypracovanie podrobných analýz obchodu, ktorých cieľom má byť zistenie ďalšieho obchodného potenciálu.

---

21 Článok 3 ods. 1 nariadenia Komisie (ES) 1480/2004 z 10. augusta 2004.

22 Nástroj EÚ pre technickú pomoc a výmenu informácií.

3. ZÁVERY

Kontrola demarkačnej línie na povolených miestach priechodu je uspokojivá. Počet zadržaných nelegálnych prisťahovalcov poklesol počas vykazovaného obdobia v porovnaní s predchádzajúcim rokom o viac ako 50 %, avšak obavy ešte stále vzbudzujú nelegálne prechody štátnych príslušníkov tretích krajín. Komisia odhaduje, že k vyriešeniu problému nelegálnej migrácie by významnou mierou prispelo ďalšie posilňovanie dozoru Cyperskej republiky a správy výsostného územia nad líniou medzi miestami priechodu. Cyperská republika sa aj naďalej zdráha prijať akéhokoľvek opatrenia, ktoré by mohli viesť k tomu, že by demarkačná línia získala podobu vonkajšej hranice.

Nepovolené miesta priechodu na výsostnom území aj naďalej vzbudzujú obavy. Túto problematiku musí správa výsostného územia urgentne riešiť.

Počas terajšieho vykazovaného obdobia sa hodnota obchodu cez líniu znížila po prvýkrát od nadobudnutia platnosti nariadenia o demarkačnej línii v roku 2004 (o 17 % na 5 232 328 EUR v porovnaní s 6 111 030 EUR v predchádzajúcom vykazovanom období). Hlavnou príčinou tohto zníženia je pokles obchodu so zemiakmi. Obchod cez demarkačnú líniu bol s výnimkou obchodu so zemiakmi (v hodnote približne 700 000 EUR) stabilný. Najviac obchodovanými výrobkami boli výrobky z kameňa, zelenina, čerstvé ryby a stavebné materiály. Celková škála obchodovania cez demarkačnú líniu zostáva naďalej obmedzená, čiastočne v dôsledku obmedzeného rozsahu pôsobnosti samotného nariadenia.

Prekážky obchodu naďalej pretrvávajú. Úžitkové vozidlá tureckých Cyperčanov, najmä nákladné autá s nosnosťou vyššou ako 7,5 ton a autobusy, sa po ostrove nemôžu voľne pohybovať. Nedosiahol sa ďalší pokrok, pokiaľ ide o ďalšie necolné prekážky brániace obchodovaniu.

Zdá sa, že hoci sa pašovanie tovaru cez líniu obmedzilo, aj naďalej zostáva častým javom.

Celkový záver je taký, že nariadenie o demarkačnej línii naďalej poskytuje funkčný základ umožňujúci pohyb osôb a tovarov do a z oblastí kontrolovaných vládou Cyperskej republiky. Komisia bude naďalej monitorovať uplatňovanie tohto nariadenia.